

UN MARE PROFESOR, POPULARIZATOR AL ISTORIEI NOASTRE NAȚIONALE: DUMITRU ALMAȘ

Prof. Liviu MĂRGHITAN, Ioan MANCAȘ

museumvs@yahoo.com

Abstract: Important Romanian historian from the second half of the 20th century, Dumitru Almas essentially contributed to taking the national history from under the influence of the Marxist-Leninist ideology.

Schimbarea orientării politice în România de după cel de-al doilea război mondial a avut consecințe importante și în ceea ce privește prezentarea istoriei noastre naționale. Prin situarea țării noastre în zona de mare interes a URSS-ului, s-a cerut, ca și ideologic, să se răspândească în România, un curent de forțată simpatie a poporului față de statul sovietic, măsură aplicată printr-o extremă de stridentă exacerbare a culturii, științelor, artei de factură proletcultistă din Uniunea Sovietică.

La acest efort de îndoctrinare ideologică a fost pusă și istoria, cerându-i-se să se scoată în evidență vechimea și profunzimea numai și numai a bunelor relații cu Rusia, mergându-se până acolo, încât se afirma că toate înfăptuirile progresiste, săvârșite de-a lungul secolelor se datorau sprijinului direct sau indirect al victoriilor militare rusești.

Purtător de fanion al aceluși șir de exagerări și chiar măsluirii a fost personajul de tristă faimă, originar din Buhuși, Mihail Roller, cu studii secundare la Bacău și universitare la Moscova, desemnat, la data de 1 noiembrie 1948, membru titular activ al Academiei Republicii Populare Române.

Acesta, împreună cu alți câțiva acoliți ai săi, executase o dictatură de tip Stalinist asupra culturii și, în special, asupra istoriografiei românești.

La un moment dat, chiar conducerea superioară a partidului unic din Republica Populară Română devenise conștientă de marile erori săvârșite și a încercat să găsească soluții de schimbare a vechii orientări de obediență față de regimul „*protector*” de la Moscova.

Prin faptul că partidul și ideologia acestuia trebuiau să-și păstreze infailibilitatea, nu a fost posibilă o renunțare bruscă și hotărâtă a situației care deja se perimase. O cale fermă ar fi însemnat că partidul a greșit, ori, acest lucru nu putea fi recunoscut, sub niciun motiv recunoscut, deoarece ar fi știrbit grav imaginea de „perfectă înțelepciune” pe care o cultivase ani și ani la rând.

Calea aleasă pentru ieșirea din delicata situație creată a fost aceea de a se tipări la editurile de stat, în etape succesive, cărți cu subiecte de istorie, care să nu mai fie tributare servilismului față de „*marele nostru vecin și aliat de la răsărit*”. Evident, că și acele lucrări apăreau cu unele compromisuri de natură ideologică inserate mai ales în cuprinzătoare prefete, dar în esență exprimând alte puncte de vedere asupra istoriei noastre naționale, decât cele de până atunci.

Unul dintre istoricii care s-au implicat în scrierea și tipărirea unor astfel de cărți a fost și profesorul de la Universitatea București, Dumitru Almaș.

Dacă privim creația istorică a celui care a fost profesorul Dumitru Almaș, în ansamblul acesteia, vedem cu

destulă ușurință că predomină cărțile care se adresează vârstei celei mai receptive la fapte mărețe, aceea a copilăriei. Nu întâmplător, la Editura „Ion Creangă”, din capitală, a publicat cărțile „Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Unirii” și „Doi strămoși iluștri. Decebal și Traian”, reiterând fără zgomote inutile, atât originea daco-romană a poporului nostru, cât și numele de Principatele Române Unite și toate acestea răspândite în peste o sută de mii de exemplare în întreaga țară.

A dat o nouă față domniei și vieții lui Dimitrie Cantemir, care a fost prezentat în anii de început ai „erei rolleriene” ca un protejat al lui Petru cel Mare. În cartea „Inorogul cel înțelept: evocare istorică în douăsprezece episoade a vieții lui Dimitrie Cantemir”, reiese cu limpezime renunțarea la exagerări și atribuirii de lucruri pe care „Dumitrașco Vodă” nu le-a săvârșit.

Un adevărat strigăt de izbândă și vânt de schimbare înnoitoare a fost volumul „Eroi au fost, eroi sunt încă: evocări și portrete”. Iar girul „marii cotituri” a fost dat și de faptul că lucrarea a putut să apară chiar la Editura Politică, despre care se cunoaște cât de încorsetată ideologic a fost o bună bucată de timp.

De o inestimabilă însemnătate în combaterea unei situații anterioare, devenite jenante, au fost manualele de istorie pentru școlile elementare și licee: *Istoria românilor; Istoria modernă și contemporană: manual pentru anul III liceu de cultură generală și de specialitate* și cele patru ediții ale *Istoriei universale moderne și contemporane*. Tot mai multe ediții a cunoscut și cartea „Povestiri istorice” ș.a.

Chiar dacă astăzi lucrările sale sunt interpretate de unii ca fiind de „ideologie comunistă”, nu trebuie uitat că la vremea în care ele au fost elaborate, existau încă o mulțime de dogme ce erau păzite cu strășnicie, printre care, autorul trebuia să adopte o poziție extrem de mlădioasă.

Putem afirma fără teamă de a greși că profesorul Dumitru Almaș a fost un mare suflet de roman care a făcut la acea vreme ceea ce era realizabil. Ar fi o nedreaptă judecată dacă l-am da cu totul uitării! Considerăm că evocarea aceasta a noastră, în edificiul culturii și științelor României este o binemeritată recunoaștere postumă a lăudabilelor sale eforturi puse în slujba istoriografiei naționale.

Cu pioșenie ne înclinăm în fața amintirii trecerii sale prin această lume!